

2. Yhteisön toimintaan osallistaminen ja sitouttaminen

2.1 Mitä on yhteisön toimintaan osallistaminen ja siihen sitouttaminen?

Yhteisön toimintaan osallistamisella tarkoitetaan kaikkea sitä toimintaa, millä yhteisö rakentaa luottamusta, lisää yhteistyötä, keskustelua ja yhteiseen toimintaan osallistumista. Osallistamisessa on tärkeää, että kaikille yhteisön jäsenille jaetaan tietoa, annetaan mahdollisuus osallistua ja varmistetaan kokemus kuulumisesta yhteisöön. Yhteisön osallistamisen kautta voidaan edistää yhteistä päätöksentekoa ja antaa mahdollisuuksia omien toiveiden ja tarpeiden toteutumiselle ja toteuttamiselle.

Osallistamisen kautta pyritään mahdollisimman laajaan näkemysten kirjoon, jotta kaikkien ääni kuuluisi yhteisön päätöksenteossa. Yhteisön jäsenet myös sitoutuvat helpommin toimintaan, sillä heille muodostuu osallistamisen kautta yhteinen päämäärä, jota kohti kulkea.

Lähde: [Australian Government Department of Sustainability and Environment](#)

Yhteisön osallistamiseksi on tärkeä luoda ympäristö, jossa kaikki voivat ja uskaltavat osallistua toimintaan. Osallistamisessa tulee huomioida, että toiveet ja tarpeet ovat muuttuvia, ja näin ollen niihin tulee vastata joustavasti. Kun yhteisö kykenee vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin ja haasteisiin ketterästi, on se myös tulevaisuudessa vahva toimija.

Yhteiskunnallisen yrityksen toimintamalli on joustava ja sovellettavissa erilaisiin tilanteisiin. Sen avulla voidaan vastata yhteisön toiveisiin ja tarpeisiin sosio-ekonomisesti kannattavalla tavalla.

Yhteisön osallistamisen ja sitouttamisen avulla voidaan saavuttaa hyviä ja kestäviä tuloksia. Toimiva kommunikaatio, viestintä ja vahva yhteishenki auttavat niukkojen resurssien kanssa toimiessa, jolloin yhteisö keskittyy olennaisiin asioihin ja on tehokkaampi sekä muutosjoustavampi.

Osallistamistapoja on useita ja menetelmiä voidaan soveltaa eri tilanteisiin. Menetelmien avulla voidaan jakaa ja kerätä tietoa, osallistaa toimintaan, tehdä yhteistyötä ja voimauttaa yhteisön jäseniä.

Yhteisön jäsenille syntyy hyvin onnistuneen osallistamisen myötä kokemus kuulluksi tulemisesta ja arvostuksesta. Tätä kautta toimintaan sitoudutaan voimakkaammin ja saadaan useampia ihmisiä kiinnostumaan toiminnasta. Säännöllisen viestinnän ja tapaamisten kautta yhteisön toimintaan sitoudutaan vahvemmin ja toiminta tuntuu osallistujilleen tärkeältä.

Paikallisten rohkaiseminen

Case Study: COMCOT, Bringing People Together, sivut 6 - 9

“Suomalaiset tarvitsevat paljon rohkaisua, jotta uskaltavat osallistua toimintaan. Kun uusia toimijoita houkuteltaan mukaan kehittämisprosesseihin, tarvitsee osallistujat vakuuttaa siitä, että heidän ideoitaan ja taitojaan tarvitaan ja että he ovat ’riittävän hyviä’ osallistumaan. Samalla rakennetaan paikallista itsetuntoa”, kertoo Pirjo Sjögren Lohjansaaren kyläyhdistyksestä.

”Muuten suurin ihmisistä ajattelee, etteivät heidän ajatuksensa ole tärkeitä paikallisessa kehittämisessä tai he ajattelevat, ettei se ole heidän ’paikkansa’ osallistua yhteiseen kehittämiseen. Tästä syystä yleiset kutsut kehittämistilaisuuksiin tai vastaaviin tapahtumiin eivät riitä. Henkilökohtainen kutsuminen ja suhteet ovat tärkeitä, jotta saadaan porukka innostumaan.”

On myös erittäin tärkeää luoda paikallisiin yhdistyksiin ja kehittämisryhmiin uusille ideoille ja ihmisille avoin ilmapiiri. ”Kaikki urautuvat omiin rutiineihinsa ja ajattelutapoihinsa. On pidettävä oma mieli avoinna uudelle. Oma tapa ei välttämättä ole se paras tapa tehdä asioita”, Pirjo jatkaa.

2.2. Mitä tulee ottaa huomioon yhteisön osallistamisessa?

Alusta asti on tärkeää määritellä, mikä on osallistamisen tarkoitus ja päämäärä.

Onko sen tarkoituksena...

- tunnistaa, mitkä tarpeet ja toiveet ovat yhteisölle tärkeitä?
- kehittää yhteinen tavoite, ehdotus tai suunnitelma?

- kehittää uusia tapoja tai syventää yhteistyötä, jotta yhteisölle tärkeitä asioita saadaan eteenpäin?

Seuraavien kysymysten pohtiminen auttaa osallistamisen suunnittelussa ja organisoinnissa:

- Olemmeko määrittäneet, ketkä kuuluvat yhteisöön (maantieteellisesti, talouksittain, demografisesti)?
- Miten saamme yhteyden yhteisön jäseniin? Mitkä ovat parhaat tavat lähestyä kutakin yhteisön jäsentä?
- Millaisia rajoituksia meillä on?

2.3 Kaikki mukaan!

Kaikkien mukaan ottaminen ja toiminnan mahdollistaminen kaikille, eli inklusiivisuus, on yhteisön osallistamisessa tärkeää. Maaseudulla inklusiivisuus tarkoittaa usein sitä, että turvataan osallistumisen mahdollisuus niille, joiden on esimerkiksi hankala liikkua paikasta toiseen siksi, että he elävät syrjemässä tai joiden on vaikea päästä osallistumaan toimintaan työaikana.

Mull'n ja Ionan saarilla Skotlannissa, Isossa-Britanniassa varmistettiin kaikkien yhteisöön kuuluvien osallistuminen soittamalla ja keskustelemalla puhelimitse kaikkien syrjemässä asuvien saarelaisten kanssa. Englanninkieliseen Mull'n ja Ionan yhteisösuunnitelmaan voi tutustua täällä (englanniksi): [Ross of Mull and Iona Community Plan](#)

- Mull'n ja Ionan esimerkki osoittaa, miten osallistamisen kautta kartoitetaan yhteisön toiveet ja tarpeet ja luodaan yhteisösuunnitelma
- Mull ja Iona käyttivät useita eri tutkimus- ja kyselymenetelmiä: kyselyä, fokusryhmiä, avoimia keskustelutilaisuuksia, vierailuja paikallisiin ryhmiin ja talouksiin
- Mull'ssa ja Ionassa keskityttiin kaikkien yhteisön jäsenten osallistumisen mahdollistamiseen, vaikka yhteisön jäseniä asuu erittäin syrjäisellä maaseudulla
- Mull'n ja Ionan yhteisösuunnitelma luotiin osallistamalla yhteisön kaikki jäsenet, eri ryhmät ja tärkeimmät työllistäjät ohjausryhmään, joka antoi eri ehdotuksista ja ideoista omat näkemyksensä.

Inklusiivisuuden kautta kaikki yhteisön sosiaaliset ja ekonomiset ryhmät tulevat edustetuksi. **Kaikkien yhteisön jäsenten osallistaminen on tärkeää, jotta voidaan luoda merkityksellinen suunnitelma, jonka toteuttamiseen yhteisön jäsenet haluavat osallistua.**

2.4 Viestintä

Viestinnässä tulisi käyttää selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Materiaalien tulisi olla saavutettavia, esimerkiksi tarpeeksi isolla tekstillä kirjoitettuja tai mahdollisia kuunnella tekstin- tai ruudunlukuohjelmalla ja mahdollisesti tarjolla eri kielisinä. Useissa yhteisöissä on pitkä perinne hoitaa asiat suullisesti keskustelemalla ja sopimalla, joten mahdollisuus tavata kasvokkain ja keskustella on korvaamaton voimavara.

Viestinnässä käytettävissä materiaaleissa olisi syytä käyttää selkeitä esimerkkejä, miten esitetyt suunnitelmat tai esiin tulleet asiat vaikuttavat yhteisössä. Yhteisön jäsenten osallistaminen kannattaa sijoittaa jo olemassa olevien tapahtumien yhteyteen.

Skotlantilaisen Glenbarrin kylässä viestinnässä käytettiin monenlaisia eri tapoja:

- Infolehtisiä jaettiin kaikkiin kylän kotitalouksiin ja niissä kutsuttiin mukaan kyläyhteisön toimintaan
- Tietoa meneillään olevasta toiminnasta jaettiin asukkaille kuukausittain
- Inklusiivisuuden eteen tehtiin töitä, jotta kaikilla olisi mahdollisuus osallistua
- Potentiaaliset vapaaehtoiset kylätoimintaan pyrittiin tunnistamaan
- Kylän nuoret osallistettiin mukaan tiedotevideon tekoon niin, että he saivat olla mukana toteuttamassa sitä merkityksellisellä ja luovalla tavalla.

Luovan toiminnan ympärille rakentuvat kohtaamiset ovat tärkeitä, sillä niiden kautta syntyy epämuodollista keskustelua, joka saattaa kirvoittaa uusia ideoita. Luova toiminta tavoittaa kaikenikäiset yhteisön jäsenet ja sen kautta voidaan herättää kiinnostusta yhteisiin asioihin. Luovan toiminnan kautta eri-ikäisten yhteisön jäsenten on mahdollista kohdata, voimaantua ja kokea osallisuuden tunnetta.

Luovan toiminnan tärkeys on nostettu esiin alla olevassa englanninkielisessä lähteessä, joka antaa hyvän kuvan erilaisista työkaluista ja niiden käytöstä. Lähteessä mainittuja työkaluja ovat mm.

- Tapaamiset
- Taide ja luova toiminta
- Yhteisön kartoittaminen
- Työpajat ja fokusryhmät (Workshops and Focus Groups)
- Verkossa tapahtuva osallistaminen .

Englanninkielinen opas: [Community Engagement Methods and Techniques](#).

Viestinnän ja osallistamisen tapoja:

- *Henkilökohtaiset keskustelut* (kasvokkain tapaamiset, puhelinkeskustelut) yhteisön jäsenten kanssa on todettu tärkeimmäksi menetelmäksi osallistamisessa ja sitouttamisessa yhteisön toimintaan. Henkilökohtaisten tapaamisten merkitystä ei kannata aliarvioida, vaikka menetelmä onkin työläs.
- *Sähköpostiviestintä*: ainoana osallistavana menetelmänä ei ole kovin tehokas, mutta sen kautta saavutetaan helposti suuri määrä yhteisön jäseniä.
- *Paikallisten tapaamisten järjestäminen*, joissa tiedotetaan tulevista toimista laajemmalle yleisölle. Kannattaa ottaa huomioon, että tilaisuuksia voi järjestää yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kesken.
- *Uutiskirjeet ja jutut paikallislehdissä* pitävät yhteisön toiminnan paikallisten mielissä.
- *Vapaaehtoisten yhteisön jäsenten* innostaminen ja yhteishengen rakentaminen on tärkeää. Tärkeää on myös ajan varaaminen vapaalle keskustelulle, jossa rakennetaan yhteistä ymmärrystä.

- Myös *keskustelu* yhteisön toimintaan osallistumisen motiiveista, tavoitteista ja kehittämisestä johtaa kohti osallisuuden kokemusta.

2.5 Esimerkkejä

Kestävä kylä -suunnittelukortit

Hämeen Kylät -yhdistys on ollut ensimmäisten joukossa omaksumassa alunperin walesilaisten kylien kehittämiseen tarkoitettuja suunnittelukortteja. Korttien tarkoituksena on herättää ajatuksia ja inspiroida maaseudun kylien kehittämiseen.

[SUUNNITTELUKORTIT. Etukansi OPPAAN TAUSTAMATERIAALI - PDF Free Download \(docplayer.fi\)](#)